

בינת ההלכה

y.d.daskal@gmail.com

תמצית הלכות אקטואליות

שו"ע סימן תרלח, מ"ב, פסקי תשובות

דיני טלטול והנאה מנויי סוכה בחג הסוכות

איסור הנאה מנויי סוכה

חז"ל לומדים שיש קדושה לסוכה ולנויי סוכה, ויש אומרים שגם לדפנות הסוכה. קדושה זו היא מהתורה מתחילת החג ועד סיום החג, שכתוב "חג הסוכות שבעת ימים לה'". "חג" הוא מלשון קרבן חגיגה, כשם שיש לקרבן חגיגה קדושה, כך יש לסוכה קדושה, ונויי סוכה הוא חלק מהסוכה, לכן הסכך והנויי סוכה יש הם קדושה, ויש אומרים שגם הדפנות. לפיכך כל ימי החג אסור לעשות בנויי סוכה שימוש שמבטל אפילו קצת מהם, כגון שתלה פירות בסוכה, ורצה לאכול מקצת, או שמשתש בנויי סוכה שימוש שמפחית קצת מהם אסור, אבל מותר להשתמש בהם בסוכה עצמה שימוש שאינו מבטל אותם, כגון להניח עליהם משהו, או לסמוך עליהם, שאין זה מבטל קדושתם, ומטעם זה יש להזהר שלא לתלות בסוכה נויי סוכה אם יש חשש שהקטנים יקלקלו אותם. ואם רוצה להוציא את נויי הסוכה מהסוכה, ולא לבטל את השימוש בהם, נחלקו בזה הפוסקים, יש אומרים שבזה בלבד שמוציא את הנויי סוכה מהסוכה, מבטל את מצותו. ויש אומרים, שלא נאסר אלא לבטל את הנויי סוכה משימוש, כגון שנוטל מהסכך חתיכת עץ לקיסם, או שנוטל נויי סוכה ומבטל שימוש. וכל זה דוקא כשרוצה להוציא סתם מהסוכה בלי סיבה, אבל אם יש חשש גנבה, או שירוד גשם, מותר להוציא את נויי הסוכה לכל הדעות, כיון שכונתו אינה לבטל אותם, אלא להפך לשמור עליהם.

תלה נויי סוכה בחול המועד

וצריך לדעת, שלא רק נויי סוכה שתלה לפני כניסת החג אסורים כל החג, אלא כל יום ויום מימי החג יש להם קדושה בפני עצמה, לכן, אם תלה נויי סוכה באמצע החג, חל עליהם קדושה מבית השמשות של אותו היום והלאה, ומטעם זה יש להזהר שלא להכניס עציץ עם פרחים וכדו' לנויי לסוכה, שאז יש אומרים שאסור להוציא את העציץ מהסוכה כנראה לעיל, וכן כל כיוצא בזה.

איסור נויי סוכה בסוכה שמקצתה פסולה

ונחלקו הפוסקים מה הדין בנויי סוכה שאינם בסוכה כשרה, כגון סוכה שחלק ממנה אינו מסוכך, כמו שיש בהרבה בתים, שהסכך הוא על חלק מהסוכה, וחלק מהסוכה מקורה, והנשים יושבות בחלק שמקורה, ותולים נויי סוכה בכל המקום, גם במקום שאין סכך, האם גם בנויי סוכה אלו יש מוקצה. יש אומרים שכיון שהם תלויים כדי ליפות את הסוכה הכשרה, גם הם אסורים כמו הסוכה, לכן יש להחמיר גם בזה.

דין נויי סוכה בשבת ויום טוב

כבר נתבאר שאסור רק לבטל את נויי סוכה, ויש אומרים שאפילו להוציא מהסוכה אסור. לפי זה מותר לטלטל בתוך הסוכה את נויי הסוכה, או לתלות ממקום אחד למקום אחר בתוך הסוכה. אבל צריך לדעת, שכל זה הוא רק בחול המועד, אבל בשבת של סוכות ויום טוב, אסור לטלטל כלל את נויי הסוכה, כי הם מוקצה, מטעם מוקצה שהוקצה למצוותו. ואם יש חשש גנבה, או שירודים גשמים, מותר ליטול את נויי הסוכה מהסוכה, כי על דעת כן לא הקצה אותם, ואין עליהם דין מוקצה. אבל אסור להוריד את הקישוטים המחוברים לדפנות הסוכה על ידי מסמרים או נעצים, וכן אלו הקשורים בחוט או בחבל בקשר על גב קשר אסור לסלקם. והקישוטים המחוברים על ידי סיכה או סיכת בטחון יש להסתפק אם מותר להסירם.

תנאי להתיר שימוש בנויי סוכה

וכדי שלא יעבור על איסור זה. ראוי לעשות תנאי בערב חג סוכות לפני בית השמשות, ויאמר בלשון זה: "איני בודל מהן כל בין השמשות של שמונה ימים". ובאמת, יש אומרים שאין לסמוך על תנאי זה, כי יש לחשוש שלא יאמר את התנאי כראוי, כי שינוי קל בנוסח, כבר אינו מועיל התנאי. לכן אין לסמוך על תנאי זה להתיר לגמרי לבטל את עצי הסוכה ונויי הסוכה, אבל זה מועיל, שאם בטעות נהנה מהסוכה וביטל את עצי הסכך לא יעבור בדיעבד על איסור, וכן במקום ספק, כגון נויי סוכה שמחוץ לסוכה וכדו', קל יותר להקל לבטל את נויי הסוכה. או אם לא ידע והכניס עציץ חשוב לסוכה, יכול לסמוך על התנאי ולהוציא.